

UN VRÂNCEAN ÎN AUSTRALIA: ȘERBAN NEREJU

**Ecaterina Olariu
Larisa Șoldănescu
Horia Dumitrescu**

Un român în Australia este, acum, un fapt obișnuit al zilelor noastre.

Un român, ființă plecată din inima Țării Vrancei, plai umbrit de cetina brazilor, mângâiat de susurul apelor repezi de munte, înzestrat cu harul dumnezeiesc al creației, este un fapt pe cât de rar, pe atât de deosebit și emoționant pentru cei rămași acasă.

Harul dăruit de Cel de Sus și l-a descoperit târziu, la început de maturitate, pentru a erupe apoi, în alte condiții, sub un alt cer, surprinzând oamenii locului cu ineditul, căldura, originalitatea și talentul unui suflet zămislit pe plaiurile carpatine.

Cunoscut în Australia sub numele de Șerban Nereju, vrânceanul s-a născut la 11 decembrie 1945 (act de naștere nr. 58 / 1945) în familia Stoica și Maria Coforea din Nereju Mic.

Familia Coforea avea 12 copii, dintre care Șerban și o soră erau gemeni. Viața grea a silit familia să-l dea spre adopție (act nr. 14 / 1952) familiei Neculai și Măriuța Necula din Nereju Mare.

La o vârstă destul de fragedă, când încă nu împlinise 16 ani, din cauza tratamentului inuman din familia care l-a adoptat, Șerban a plecat de acasă. A lucrat prin diferite locuri în Constanța și Brăila și, în cele din urmă, a ajuns în București, unde s-a stabilit pentru o perioadă mai lungă. S-a angajat la Întreprinderea de Transport București (I. T. B.), a absolvit mai multe cursuri de calificare și a reușit să-și cumpere casă în București.

Muzica populară a reprezentat pentru el și pasiune și alinare sufletească. Ea l-a ajutat să-și ușureze sufletul și să-i alunge amărăciunea acumulată de la părinții adoptivi și de la neajunsurile vieții.

A trecut examenul și s-a înscris la Școala Populară de Artă din București, unde a avut ca profesor de canto în anul I pe Ecaterina Muraveic, de la care a învățat primele vocalize, ca în anii II și III să treacă la clasa mării artiste Angela Moldovan. Cu ajutorul ei, a reușit să cânte în câteva spectacole cu George Hasgan, Sofia Vicoveanca, Angela Moldovan. Prin talent și perseverență a reușit să obțină atestatul de artist liber profesionist (1984), care i-a permis să cânte pe litoral în sezonul estival.

Fire de artist, în timpul liber vizita muzeele, galeriile de artă, magazinele cu obiecte de artă etc., lucru pe care îl face și astăzi, ori de câte ori are ocazia. A fost impresionat și influențat de picturile Margaretei Sterian ¹. Creațiile pictoriței se vindeau în magazine

¹ **Margareta Sterian** (născută Weinberg la 16 martie 1897, Buzău - 9 septembrie 1991, București). Studiază la Academia Ranson din Paris (1926 - 1929) cu profesorii Bissière și Amédée de la Patellière, și, în același timp, frecventează, la École du Louvre, cursurile lui Louis Hautecoeur (istoria picturii) și Paul Vitry (istoria sculpturii). Revenită în țară, în 1929, participă la saloanele oficiale, la expozițiile organizate de grupările „*Sindicatul artelor frumoase*”, „*Arta nouă*”, „*Grupul nostru*”, „*Criterion*”, „*Contemporanul*” etc., dar și la diferite manifestări internaționale: Varșovia (1934), Paris (1937), Praga (1962), Istanbul (1967), München (1968), Lausanne (1968). Inspirată de lumea circului, ca și de spectacolul străzii, pictura sa are un nedisimulat suport literar. Schițate sumar, personajele plutesc în mase de culori antrenate de tușe largi care le condensează sau le dizolvă. Simplitatea desenului și a „*scenariului*” compoziției figurative slujește exprimării unei viziuni în care umorul se întâlnește cu inocența observației infantile. Pe lângă o serie de traduceri, realizate îndeosebi din literaturile engleză și americană, a publicat cărți originale de versuri și proză: „*Poezii*” (1945), „*Poeme*” (1969), „*Evocări de călătorie*” (1971), „*Castelul de apă*” (1972), „*Din petece colorate - patch work*” (1977) etc. Asimilând elemente ale artei moderne nonfigurative, a atribuit culorii funcția principală în exprimarea semnificațiilor plastice. Reflecția poetică și lirismul atitudinii sunt alte

speciale, pe valută. A cunoscut-o personal la câteva vernisaje, dar nu a putut să comunice cu artista. La unul din vernisaje, a avut șansa să-l întâlnească pe artistul și pictorul Mircea Barzuca, nepotul pictoriței, căruia i-a mărturisit că este îndrăgostit de picturile Margaretei Sterian. La una din expozițiile lui Barzuca, Șerban a reușit să-i cumpere unul din tablouri.

Mai târziu, la un spectacol, Șerban a cunoscut o fată din Băilești, Ana Preda și între cei doi s-a înfiripat o prietenie, bazată mai mult pe pasiunea lor comună: pictura.

Ei i s-a confesat că ar vrea să picteze, dar nu știe cum, pentru că nu a văzut pe nimeni pictând. Ea i-a spus ce materiale necesare să -și cumpere. Șerban avea în casă o vază cu lalele și Ana i-a pictat-o. A rugat-o să-i deseneze și un bust, apoi, dar Ana i-a promis că vine altă dată. Până atunci, Șerban l-a pictat singur. A prins curaj și a mai pictat câteva tablouri pe care le-a agățat pe pereți.

Ocazional, l-a întâlnit pe Barzuca, căruia i-a spus că prietena lui pictează. Acesta a venit să-i vadă tablourile și i-au plăcut foarte mult. Dorea să-i cunoască prietena, dar Șerban i-a recunoscut că sunt pictate de el. Nu-i venea să creadă și l-a încurajat: „Șerbane, tu pictează înainte că ești născut cu talent, mai târziu voi veni să văd ce-ai făcut”.

După aproape un an, în 1988, Barzuca i-a cerut un tablou pentru a-l arăta mătușii sale. La câteva ore, l-a sunat pe Șerban și i-a spus că Margaretei Sterian îi place foarte mult stilul și l-a sfătuit să nu

aspecte ale formulei sale artistice. Lucrări: „La moși” (un ciclu de tablouri), „Băiat din Drăguș”, „Răstignire”, „Studiu pentru autoportret”, „Proiect de cortină”, „A trăi, a muri”, „Soare difuz”, „Culorile cântecului” etc. Pentru realizările sale plastice a primit Premiul Ministerului Artelor pentru pictură (1930) și Premiul special al Uniunii Artiștilor Plastici din România (1985). A realizat și tapițerii și ceramică („Bestiarul”, „Adam și Eva”, „Talerul”). A mai publicat și proză poetică („Oblic peste lume”, „Castelul de apă”) și antologii din poezia universală. (Constantin Prut, *Dicționar de artă modernă*, Editura Albatros, București, 1982, p. 420; *Enciclopedia Universală Britannica*, vol. 14, Editura Litera, București, p. 350).

se ducă la școală că îi va strica stilul. L-a rugat să nu vândă tabloul, pentru că îl vrea în colecția ei. L-a sfătuit să înrămeze tablourile și i-a promis că îi va închiria o sală de galerie unde să le expună. La îndemnul celor doi, Șerban a început să picteze, dar în paralel, în anul 1988, a depus o cerere la A.R.C.O.M.², pentru a pleca să lucreze în străinătate.

În foarte scurt timp, cererea i-a fost aprobată pentru Siria și Șerban a renunțat la expoziție.

În iulie 1988, a obținut pașaportul și împreună cu alți muncitori, însoțiți de trei securiști, au luat avionul de la Otopeni spre Adana (Turcia). După ce au trecut de vamă, li s-au luat pașapoartele și toți au fost îmbarcați în trei autobuze, comunicându-li-se că vor merge prin Turcia timp de trei zile. În fiecare autobuz era un securist. La ultimul popas din Turcia, Șerban a riscat și a ales libertatea. I-a trebuit o săptămână ca să ajungă la Istanbul, unde s-a predat, a cerut azil politic care i-a fost acceptat și apoi a fost internat în lagăr.

Pentru imigranți viața în lagăr era foarte grea: nu aveau voie să iasă din curtea lagărului, nu aveau dreptul la muncă, nu aveau îmbrăcăminte, lame de bărbierit, plicuri pentru corespondență sau bani. Mâncarea era raționalizată și foarte rea: linte, soia și orez. Pâinea și iaurtul erau foarte bune, dar rația era prea mică. Chiar dacă erau imigranți din multe țări, tratamentul era același cu cel aplicat românilor. Au fost totuși polițiști care îi păzeau și cărora, cunoscând situația lor, li se făceau milă și închideau ochii, lăsându-i să lucreze pe șantiere, în construcții etc. Munceau din greu, căci numai așa puteau supraviețui, deși riscul era enorm: dacă erai prins, erai închis sau deportat. Dreptul imigranților era de a alege numai două țări și să aștepte până le venea rândul, când soseau delegați din țările pentru

² **A.R.C.O.M.** - Societate din domeniul construcțiilor, Antrepriza Română de Construcții - Montaj a fost înființată în anul 1969. Înainte de 1989 avea cele mai multe contracte externe, dar ulterior s-a confruntat cu o scădere puternică a comenzilor din străinătate. Privatizată prin metoda MEBO, în anul 1995.*****

care optau. Acești delegați aveau limită de persoane și dacă erau mulți înainte, trebuia să aștepti altă țară. Mai exista o condiție: dacă nu treceai de interviu, trebuia să alegi alte două țări și tot așa. Erau imigranți care așteptau de 10 - 12 ani până îi lua o țară. Mulți cedau nervos sau se îmbolnăveau din cauza stresului.

Șerban a optat pentru Australia și America. După un an și jumătate a ajuns la delegatul venit pentru interviu. A obținut același punctaj și pentru America și pentru Australia. S-a decis să meargă unde obținea prima viză. După trei luni de așteptare, Australia a fost cea care i-a dat viza, urmată la două săptămâni de America.

Șerban nu a mai așteptat încă două săptămâni și a plecat în Australia, care este o țară de vis, foarte frumoasă și cu condiții de viață superioare Americii. Sunt foarte mulți australieni și imigranți care nu au muncit o zi în viața lor și au primit din partea Statului locuință, ajutor de șomaj, pensie. Este o țară unde se pătrunde greu, dar este o țară nouă, de viitor.

În luna martie 1990, Șerban a ajuns la Sydney (capitala statului New South Wales), oraș care deține recordul superlativelor în Australia: cel mai mare oraș, cel mai mare centru industrial, cultural și financiar, cel mai mare port, cel mai mare nod de comunicație.

Aici, s-a angajat la o fabrică, unde a lucrat o lună de zile. Un coreean care lucra cu el l-a accidentat: a scăpat un fier din macara pe piciorul lui Șerban și i-a fracturat degetul mare și talpa piciorului. A fost pensionat pe caz de boală și după pensionare s-a ocupat numai de cele două mari pasiuni ale lui: pictura și muzica.

Între timp, a început să viziteze Australia și i-a plăcut foarte mult partea de nord din Queensland* - zona Marea Barieră de Corali, orașul Cairns - Chenti - Palm Cove, unde s-a stabilit. Este o zonă turistică, cu climă tropicală, așezată între Oceanul Pacific și munți, cu un aer curat, nepoluat.

Șerban și-a tradus câteva texte în limba engleză și în 1994 a venit în România, unde l-a contactat pe dirijorul George Sârbu de la Ansamblul „*Ciprian Porumbescu*” din Suceava. Negativile au fost

realizate cu orchestra Ansamblului, la „*Electrecord*” * din București. A luat legătura cu marea interpretă a cântecului popular românesc, Angela Moldovan, cunosătoarea a limbii engleze, care l-a ajutat să pregătească albumul de muzică populară românească în limba engleză. Întors în Australia cu materialul realizat, l-a dat la stațiile de radio australiene. Cântecele sale au fost bine primite și difuzate pe stațiile de radio naționale în limba engleză. În presă au apărut articole laudative despre folclorul românesc și despre mesagerul acestuia.

Șerban a cântat în spectacole, la festivaluri, fiind bine primit de public.

„*O pasiune dragă sufletului aduce și noroc*” – este deviza după care se conduce în viață Șerban Nereju. O familie de australieni l-a sponsorizat și a realizat un nou album în limba engleză, care s-a bucurat de succes.

Într-un interviu acordat unei publicații australiene, Șerban Nereju declara: „*Doresc să sugerez colegilor mei, în special din noua generație, să nu asculte de gurile rele! Cântați folclor în toate limbile posibile, dar atenție mare la traducerea textelor. Nu traduceți identic că se pierde sensul, rima, măsura. Țineți cont de gramatica limbii în care traduceți, de sens, măsură, rimă, de versuri folclorice. Când cuvântul este mai lung sau scurt se poate înlocui, de exemplu cojocelul cu sumănelul, cămășuța cu catrința, așa cum se procedează și în limba română, respectați „canoanele folclorului”, cântați cu curaj că succesul vine de la sine, vă spun din propria experiență. Nu vă bazați pe suportul românilor (mă refer la suportul publicului român la spectacol). Eu pe unde am cântat în 12 ani am întâlnit un singur român la un spectacol. S-a interesat prin impresar cum poate să mă găsească. A venit la mine cu impresarul, mi-a spus că este român din Banatul Sârbesc și are 80 de ani, ne-am îmbrățișat, am*

* **Electrecord** – este prima casă de discuri românească, înființată în 1932 de comerciantul evreu Nathan Mischonyniki. Sediul actual se află pe strada Corneliu Coposu, nr. 11, în clădirea fostului cinematograf „Tomis”.

plâns, mi-a spus că nu a mai văzut un român cântând pe viu de 30 de ani”.

Succesele sale nu i-au creat o stare de automulțumire și Șerban Nereju a perseverat, a continuat să înregistreze noi piese de muzică populară. Al patrulea album în limba română a cuprins 18 piese, majoritatea culese din comuna natală. Albumul a fost realizat cu maestrul Viorel Leanca, împreună cu orchestra Ansamblului „Ciprian Porumbescu” din Suceava. În curând va apărea și al cincilea album în limba engleză.

În acest an - 2011 - , Șerban Nereju a participat la două festivaluri în North Queensland (Australia) și a avut două expoziții de pictură. A realizat un album care cuprinde 20 de piese în limba engleză (18 cântece populare și două cântece de muzică pop).

Despre cum a perceput un australian, specialist în domeniu, această colaborare pentru realizarea ultimului album, este relevant articolul scris de ing. David John Lynch:

„I have really enjoyed working with Serban Nereju over the last 2 years on this wonderful music. From the outset although I hadn't worked with this style of music before I quickly picked up on it and feel in love with it. It's not an easy style of music by any means as this is traditional and authentic Romanian folklore music at it's best.

We initially recorded Serban's vocals and worked together using original backing music from Romania and also Australia to produce this album. More recently I had the honor of actually playing Mandolin and Drum Music Performed and Arranged on 2 of the tracks on the album.

It's been an absolute pleasure for myself to be working with Serban to keep this great music alive as part of Romanian culture.”

David John Lynch

Diamond Recording Studio Australia³.

³ *„Mi-a făcut o deosebită plăcere să lucrez alături de Șerban Nereju, de-a lungul ultimilor doi ani, la realizarea acestei muzici minunate. Deși nu mai lucrasem cu acest stil de muzică înainte, m-a captivat rapid încă*

Șerban Nereju nu este numai un mesager al cântecului popular, ci și al picturii naive românești. El nu a pierdut ocazia să facă cunoscută tradiția din Nereju, iar căsuța în care s-a născut a transpus-o în pictura sa, dar și în cântecul „*Nerejule cu mult dor*” (băncuța la poartă și dulăpiorul tradițional din care nu lipsesc fructele de sezon și apa rece de izvor pentru călători). Pe coperta CD - ului, apare această pictură considerată de criticii de artă ca o operă de valoare, pe care a denumit-o „*Legea ospitalității din Nereju*”.

Șerban Nereju a avut organizate mai multe expoziții în Australia, fiind apreciat de critici și obținând diplome și premii. Dintre lucrările sale au reținut atenția criticilor și vizitatorilor: „*Îngerul florilor*”, „*Îngerul apei*”, „*Pelicanul șarpe*”, „*Omul copac*”, „*Soacra trandafir*”, „*Casa din flori*”, „*Cocoșul șarpe*”, „*Armonia florilor*”, „*Rapsodii în blue - albastru*”, „*Fantoma coralilor*”, „*Legea ospitalității din Nereju*” (ultimele două fiind donate Muzeului Vrancei din Focșani).

Toate aceste evenimente care s-au derulat în anii petrecuți în Australia i-au întreținut mândria că este român și că, la așa depărtare de țară, de locurile natale, a reușit să facă cunoscute cântecele populare românești, tradițiile noastre, frumusețea costumului popular.

de la început și m-am îndrăgostit de ea. Nu este deloc un stil ușor de muzică, fiind vorba de folclorul românesc tradițional și autentic în forma sa cea mai bună. Pentru realizarea acestui album, inițial am înregistrat partea vocală interpretată de Șerban și am lucrat apoi împreună folosind negativele, muzica de fundal originală din România și Australia, de asemenea.

De curând însă, am avut onoarea de a cânta la mandolină și tobe, muzică ce apare pe două melodii de pe album.

A fost o absolută plăcere pentru mine să lucrez cu Șerban Nereju pentru a ne aduce contribuția în menținerea vie a acestei muzici deosebite, ca parte a culturii românești”.

David John Lynch
Diamond Recording Studio Australia.

Șerban Nereju este primul român care a înregistrat muzică populară românească în limba engleză, totuși vrâncenii nu-l cunosc decât foarte puțin.

O inițiativă remarcabilă a avut-o ziaristul Ciprian Dumitru care insera în presa locală articolul „*Folclorul vrâncean în Australia*”:

„Cunoscut în Australia sub numele de Șerban Nereju, vrânceanul s-a născut în 1945 în Nereju Mic și a fost adoptat de familia Necula la vârsta de 6 ani. Peste 10 ani părăsește comuna natală și, după ce a lucrat în Constanța, Brăila, ajunge la București unde absolvă cursurile Școlii Populare de Arte. Șerban Nereju povestește într-un interviu, experiența din acea perioadă a vieții când a cântat cu George Hasgan, Sofia Vicoveanca, Angela Moldovan. A reușit să plece din România în 1988, sub pretextul unui contract de muncă în Siria. Plecarea grupului era prin Turcia, unde Șerban Nereju a reușit să scape de sub supravegherea oamenilor Securității. Doi ani a rămas într-un lagăr de emigranți din Turcia, până când, în 1990 a primit acceptul pentru a plecat în Australia. În același an, 1990, a participat cu poetul Florentin Smarandache la spectacolele organizate de Institutul Francez din Ankara, când i-a venit și ideea unui CD cu muzică populară românească în limba engleză. După patru ani, vrânceanul s-a întors acasă pentru a pregăti albumul de muzică folclorică. Lansat în Australia, CD - ul a fost difuzat la posturile de radio din Sydney.

A doua dragoste a vrânceanului este pictura. Unul dintre tablourile apreciate de criticii de artă australieni este „Încoronarea lui Iisus Christos”. „Am fost inspirat de locurile pitorești, de lucrurile frumoase, iar cel mai mult m-au atras și inspirat corali din Australia. Am început să îi pictez împreună cu peisaje, buchete de flori”, spune Șerban Nereju. Două dintre lucrările vrânceanului, „Fantoma coralilor” și „ Legea ospitalității din Nereju” se găsesc și la Muzeul

*Vrancei, din Focșani. Șerban Nereju pregătește acum un nou album de muzică folclorică în limba engleză și în limba română*⁴.

Acolo, în depărtata Australie, spiritele creatoare ale celor două popoare s-au întâlnit, s-au contopit, s-au topit în cântecul vrânceanului de la Nereju, în simplitatea și expresivitatea picturilor sale. Totul și toate sunt învăluite de sensibilitate, de vibrație sufletească, de lumină, de frumos, de esență.

Omul și artistul ni se prezintă acum, în anii maturității sale artistice, prin cântec și vers, prin culoare și lumină, un ambasador și mesager al spiritualității românești și australiene deopotrivă.

⁴ Ciprian Dumitru, *Folclorul vrâncean promovat în Australia*, în „*Monitorul de Vrancea*”, luni, 10 septembrie 2007, p. 32.